

Gandhi - positivt överskridande

Det som kanske är ett av [Gandhis](#) största bidrag till motståndet är att gränsöverskridandet och olydnaden inte bör ske som en negation, ett nej-sägande, en protest. Istället föreslog han kombinationen olydnad och konstruktiva programmet.

Konstruktivt motstånd konstruerar

Icke våldsmotstånd använder målet som medel. Istället för att satsa på en dålig kompromiss är det bättre att förverkliga målet, om så bara för några personer, eller i någon timme. När man stoppas får man utvärdera, finslipa och göra det igen och igen. Alla sociala strukturer är egentligen upprepningar – som är möjliga för andra att också upprepa.

Om jag förstår Gandhi rätt är det ingen större mening att bara ockupera exempelvis en vårdcentral i protest mot nedläggningen. Ockupanterna bör ockupera vårdcentralen OCH utföra den verksamhet de vill ha. För att det ska bli intressant bör alltså en bättre verksamhet än tidigare gestaltas.

Gestalta och visa istället för förklara. Det räcker alltså inte med positiva förslag, att med ord peka på möjligheter blir abstrakt och svårt att ta till sig. Att visa på något bättre ger alla möjlighet att se och utvärdera. Är den här gruppens verksamhet bättre än statens/företagets verksamhet. Här kan vi se Gandhis som materialist: ickevåld måste materialisera. Och den del av vänstern som bara sysslar med information, tyckanden och protester blir i så fall idealistisk.

Trappa upp motståndet

Ytterligare ett av Gandhis bidrag är att civil olydnad måste trappas upp (ickevåldsligt) om motparten ignorerar en genom att ge låga straff eller strunta i en. En viss elasticitet finns alltså i maktens gränser. Den införlivar motståndet eller bryr sig inte ifall motståndet överskrider gränser lagom mycket. Civil olydnad behöver alltså trappa upp och lägga sig på kännbara fängelsestraff för att olydnaden ska bli effektiv. Det är flera skäl till det.

För det första är det inte böter som avskräcker oss från att ta över företag,

proppa igen giftiga avloppsrör eller avrusta vapen, det som avskräcker är de konsekvenser som är kännbara. Om man inte trappar upp utmanas alltså inte det som skrämmer oss till lydnad, det som svider, det som gör att vi drar oss för att göra motstånd. Genom att ta kännbart fängelsestraff så neutraliseras maktens straff-teknik och förvandlas istället till en kraftfull moralisk kraft.

För det andra så krävs ordentliga rättegångar för att gränsöverskridandet ska bli en konfrontation mellan olika värden. Skillnaden mellan alternativrörelsens alternativ och Gandhis ickevåld är att det konstruktiva programmet ska börja byggas mitt i våldet eller förtrycket. Icke-våldet blir därmed en konfrontation. Det konstruktiva skapandet handlar alltså inte bara om positiva öar vid sidan av, utan om positivt skapande mitt i våldet.

Per Herngren

2005, Version 0.2.1, första versionen publicerad på Vägval Vänsters Göteborgs mailinglista

Socialt arbete och ickevåld

Texter om ickevåld, konflikthantering, samhällsförändring, civil olydnad och plogbillsrörelsen